

המים כנשק: מאיסור היסטורי לפרקטיקה ציונית

מים, הצורך הבסיסי ביותר לחיים, שימשו כנשק לאורך ההיסטוריה – כדי לרעוב, לחלות, לעקור ולהשמיד אוכלוסיות אזרחיות. המשפט הבינלאומי, שפותח במשך מאות שנים של מלחמות והתבוננות, אסר במפורש על הרעלת מקורות מים, הרסם או מניעת גישה אליהם. עם זאת, בעידן המודרני, אנו מוצאים מדינה – **ישראל** – שהפרה שוב ושוב את הנורמות הללו, הן מבחינה היסטורית והן באופן שיטתי, בקולוניזציה ובכיבוש של אדמות פלסטיניות. ממלחמה ביולוגית ב-1948 ועד חבלה בתשתיות בגדה המערבית וטקטיקות מצור בעזה, השימוש במים כנשק נותר מאפיין קבוע של המדיניות הציונית.

מאמר זה עוקב אחר ההיסטוריה של הפיכת המים לנשק, איסורם במסגרת המשפט הבינלאומי, והתפתחות הטקטיקות הישראליות מהרעלה ישירה לשליטה מבנית. הוא גם בוחן כיצד כישלון תוכניות הנקמה היהודיות המוקדמות באירופה שלאחר המלחמה סייע לנתב מחדש את האלימות – שהגיעה לשיאה בהתקפה הממושכת והמתמשכת על החיים הפלסטיניים דרך שליטה והרס של מים.

הפיכת המים לנשק: סקירה היסטורית

הרעלת מקורות מים מכוונת נחשבה זה מכבר כמעשה מלחמה מחריד. דוגמאות עתיקות וימי-ביניים רבות, מצבאות שמטילים מצור ומזהמים בארות בגופות ועד שימוש ברעלים טבעיים. עם התפתחות חוקי המלחמה, מעשים כאלה הפכו לבלתי נסבלים מבחינה משפטית ומוסרית.

- **אמנת האג הרביעית (1907)** אוסרת על שימוש ברעל או בנשק מורעל (סעיף 23(א)).
- **פרוטוקול ז'נבה (1925)** אוסר על נשק כימי וביולוגי, כולל במים.
- **אמנת הנשק הביולוגי (1972)** ו**אמנת הנשק הכימי (1993)** מאשרות מחדש את האיסורים הללו.
- **חוקת רומא של בית הדין הפלילי הבינלאומי (1998)** מגדירה את השימוש במים מורעלים כפשע מלחמה לפי סעיף 8(2)(ב)(xvii).

עד המאה ה-20, מעשים אלה הפכו ל**משפט בינלאומי מקובל**, המחייב את כל המדינות והגורמים. עם זאת, נורמות אלה הופרו במהירות במהלך הקמת המדינה הציונית בפלסטין.

מבצע "זרע לחמך" והרעלת המים הציונית (1948)

בשנת 1948, במהלך הנכבה (גירושם בכפייה של למעלה מ-750,000 פלסטינים), מיליציות ישראליות ויחידות מדעיות ביצעו מבצעי מלחמה ביולוגית מכוונים נגד אזרחים פלסטינים. אחת הדוגמאות הברורות ביותר לכך הייתה הרעלת אספקת המים עם **חידקי טיפוס**:

- **עכו (מאי 1948)**: כוחות ציוניים זיהמו את אספקת המים העירונית בטיפוס, וגרמו למחלות המוניות. הצלב האדום התערב. זה היה השימוש הידוע הראשון בנשק בקטריוולוגי על ידי כוחות ציוניים, ותואם על ידי **יחידה 131** של ההגנה.
- **עזה (יוני 1948)**: תוכנית דומה סוכלה על ידי הרשויות המצריות. סוכנים ציוניים שנשאו חומרים ביולוגיים נעצרו לפני הפעלתם.
- **כפרים כמו בידו, בית סוריק ועין כרים** ראו את בארותיהם או מאגריהם מזהמים או מושמדים, מה שגרם למחלות וגירוש.

- **עין אל-זיתון וכמה כפרים בגליל** ראו את בארותיהם מושחתות לצמיתות, לעיתים קרובות בשילוב עם טבח או גירוש המוני.

מבצעים אלה הפרו מספר הוראות של **תקנות האג**, שהיו בתוקף באותה תקופה, והשתלבו בתורת **תוכנית ד'** – אסטרטגיה רחבה יותר לדילול האוכלוסייה והרתעה.

מהרעלת גרמניה להרעלת פלסטיין: שינוי מטרה, לידת החסינות

בשנת 1945, **קבוצת נקם** – רשת של ניצולי שואה שהתחייבו לנקמה – תכננה להרעיל את **אספקת המים** בערים גרמניות כמו נירנברג ומינכן. הם חדרו למערכות מים עירוניות והשיגו מפות גישה, מתוך כוונה להרוג מיליונים באמצעות ארסן. אך התוכנית נכשלה כאשר הרשויות הבריטיות יירטו את מנהיגם והרעיל הושלך לים.

כאשר לא יכלו להגיע או להעניש את הגרמנים – מרוחקים גיאוגרפית ומוגנים פוליטית – זעמם של הקבוצה לא התפוגג. הוא **הופנה מחדש**. מטרה הרבה יותר נגישה וחסרת הגנה הייתה בקרבת מקום: **העם הפלסטיני**. אלה היו אותם אנשים שבמקרים רבים, במהלך השואה והשנים שקדמו לה, **הציעו מקלט ליהודים** כאשר אף מדינה מערבית – כולל ארצות הברית ובריטניה – לא קיבלה אותם, כפי שממחישה **ועידת אוויאן** ב-1938.

רק שלוש שנים לאחר מכן, כוחות ציוניים הרעילו בארות פלסטיניות – לא כנקמה על השואה, אלא ככלי לקולוניזציה וגירוש. כדי להצדיק זאת, הם בנו שקר: **שהפלסטינים, ולא הגרמנים, היו אחראים לשואה**.

הגרסה החוזרת ביותר של השקר הזה טוענת כי **המופתי הגדול של ירושלים, חאג' אמין אל-חוסייני**, "הסית" או תכנן יחד את השואה עם היטלר. טענה זו מתמוטטת תחת בדיקה של ציר הזמן ההיסטורי, אך נותרת **עמוד תווך של התעמולה הישראלית**. גם כיום, חשבונות הסברה ופוליטיקאים ישראלים ממשיכים לחזור על עיוות זה, ומכנים את תומכי פלסטיין "איסלמו-נאצים" או "פלינאצים" – היפוך נרטיבי שנועד למחוק את אשמת גרמניה ולהצדיק את האלימות הציונית נגד הפלסטינים.

טקטיקות מודרניות: אלימות מתנחלים ושליטה מבנית

בעוד שהתקפות ביולוגיות פסקו, הפיכת המים לנשק נמשכה בצורות ערמומיות יותר – במיוחד בגדה המערבית, שם משטר הכיבוש הישראלי תכנן מערכת מורכבת של **מניעה מבנית**:

- **ונדליזם של מתנחלים**: מתנחלים **מתרחצים באופן שגרתי במאגרי מים קהילתיים**, שוברים צינורות השקיה, יורים על מיכלי מים על גגות וחוסמים גישה למעיינות.
- **ביולי 2025**, מתנחלים הסיטו מים שהיו מיועדים ליותר מ-30 כפרים פלסטיניים כדי למלא **בריכת שחייה פרטית** בהתנחלות סמוכה.
- **חבלה במאגרים** כוללת מילוי בארות **באבנים, בטון או אשפה**, מה שהופך אותם לבלתי שמישים.

אלימות המתנחלים הזו **מאפשרת על ידי מדיניות המדינה**, במיוחד אלה המושרשות בצו **צבאי 158 (1967)**, **שדורש מהפלסטינים לקבל אישורים לכל התקנת מים חדשה**, כולל **איסוף מי גשמים**. אישורים כמעט לעולם אינם ניתנים.

משטר מקורות: אפרטהייד מוסדי

חברת המים הלאומית של ישראל, **מקורות**, מפקחת על מערכת שבה:

- **52%** מהמים המופקים מועברים לישראל.
- **32%** להתנחלויות בלתי חוקיות.
- **רק 16%** נותרים לפלסטינים, המונים מיליונים.

בינתיים, הפלסטינים בגדה המערבית מקבלים כ-20-50 ליטר ליום, הרבה מתחת ל**מינימום של ארגון הבריאות העולמי** של 100 ליטר. ההתנחלויות נהנות מחוזות מושקות ובריכות שחייה. זו אינה מחסור – זו עליונות.

באזור C, שאיבת יתר של ישראל **מאקוויפר ההר** גרמה לייבוש או מליחות של בארות פלסטיניות. במקומות כמו **ברדלה ואל-אוג'ה**, החקלאות קורסת. האדמה עצמה נרצחת. זהו **אקוציד**.

הפללת השמיים: מי גשמים כסחורה מוברחת

אפילו השמיים אינם חופשיים. תחת **צו צבאי 158**, איסוף מי גשמים הופך לפלילי. מאגרים שנבנו ללא אישור:

- **נהרסים** על ידי כוחות ישראליים.
- **מוחרמים** כ"תשתית בלתי חוקית".
- **נענשים** בניתוק מים (לדוגמה, כפר ב-2017 איבד את כל אספקת המים שלו למשך חמישה ימים).

פרקטיקות אלה מפרות את **אמנת ז'נבה הרביעית, תקנות האג (1907)** ואת **זכות האדם למים** תחת **האמנה הבינלאומית לזכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות**. הישראלים צורכים לפחות **פי ארבעה** יותר מים מהפלסטינים.

עזה: מצור כמלחמה סביבתית וביולוגית

בעזה, המים הפכו לא רק לסחורה – אלא לנשק של **מצור**. מאז 2007, ישראל חסמה או הפציעה תשתיות קריטיות:

- **מתקני התפלה** הושמדו.
- **מתקני טיפול בשפכים** הותקפו.
- **דלק למשאבות מים** נמנע.

נכון לשנת 2025:

- **מעל 97%** ממי עזה אינם ראויים לשתיה.
- ילדים סובלים ממחלות כרוניות המועברות דרך המים.
- מאז **2 במרץ 2025**, עזה נכנסה ל**שלב 5 של רעב IPC**, כאשר מערכות חיסוניות מוחלשות הופכות אפילו מקרים קלים של **דלקת מעיים** לקטלניים פוטנציאלית.

כאשר תמונות של **ילדים פלסטינים רזים** מופצות ברשת, חשבונות הסברה הישראליים דוחים אותם כקורבנות של "מחלות גנטיות". אותה טענה הועלתה פעם על ידי הנאצים לגבי קורבנות כמו **אנה פרנק**, שלא מתה בתא גזים, אלא מטיפוס, **מחלה המועברת במים** בברגן-בלסן. ההדים מצמררים.

מסקנה: הרעלת המים, הרעלת הזיכרון

מים תמיד היו נשק. אך בפרויקט הציוני, הם הפכו לדוקטרינה – אמצעי להסרה, ענישה ושליטה. מ-1948 ועד היום, בארות הורעלו, אקוויפרים נבזזו וצמא הופלל. בעזה, ילדים מתים מחוסר במים נקיים. בגדה

המערבית, קהילות שלמות נאלצות לנטוש את אדמותיהן.

ובכל זאת, גם כאשר מימיהם נגנבים או מושמדים, הפלסטינים מואשמים – לא רק בהתנגדותם, אלא בפשעים של אחרים. עם שעזר להציל פליטים יהודים מהשואה הפך **לשעיר לעזאזל** שלה – לא בגלל מה שהם עשו, אלא משום שהיו קרובים.

להפוך את המים לנשק זה **ללנהל מלחמה נגד החיים עצמם**. ולהעביר את האשמה על רצח עם לקורבנות הניצולים זה **להרעיל את האמת**. אם אמור להיות שלום, תחילה חייב להיות צדק. והצדק מתחיל ב**חשיפת הנשק**, מתן שם לפשע והחזרת המים – הפיזיים והמוסריים – לאלה שמהם הם נגנבו.